

Høgskolen i Telemark

Styret

Møtedato: 16.08.04

Saksnummer: S-sak 72/04

Journalnummer: 03/00855-008

Saksbehandler: Nils Røttingen

HØRINGSUTTALELSE OM NY LOV OM UNIVERSITETER OG HØGSKOLER

Bakgrunn

Regjeringen har lagt fram et forslag til ny lov om universiteter og høyskoler (Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) *Om lov om universiteter og høyskoler*). I styremøtet 24.06.04 ble lovforslaget kort presentert, bl.a. under henvisning til e-post 16.06.04 fra Universitets- og høyskolerådet med ønske om innspill fra institusjonene, jf. S-sak 46/04 pkt. 3.

Det ble konkludert med at høyskolens høringsuttalelse skal sluttbehandles i et ekstraordinært styremøte 16.08.04. Det ble videre konkludert med at avdelingene og tjenestemannsorganisasjonene skal inviteres til å avgi uttalelse som et ledd i behandlingen av styresaken.

Det Universitets- og høyskolerådet ønsker innspill om er:

- ledelsesreformen
- forholdet mellom private og offentlige institusjoner
- institusjonsbenevnelse
- iverksettningstidspunkt
- overgangsordning for de statlige høyskolene
- annet

Ledelsesreformen

Det foreslås i lovproposisjonen at rektor og prorektor ikke lenger skal være medlemmer av styret, som fremdeles skal ha 11 medlemmer og bestå av fem interne medlemmer (fire valgt blant faglig tilsatte og én blant teknisk-administrativt tilsatte), to valgte studenter, og fire oppnevnte eksterne medlemmer hvorav én skal være styrets leder. Utdannings- og forskningsdepartementet skal oppnevne de eksterne medlemmene, herunder lederen.

Rektor, som kan rekrutteres enten gjennom valg eller gjennom en ordinær tilsettingsprosedyre, skal være både faglig og administrativ leder (enhetlig ledelse). Vedkommende skal være sekretær for styret, og legge fram tilråding for styret i samråd med styrets leder. Styret avgjør om rektor skal velges eller tilsettes. Også ved valg åpnes det for eksterne kandidater. Styret avgjør videre om institusjonen skal ha en administrasjonssjef og en prorektor.

Om bl.a. ledelsen av statlige universiteter og høyskoler har styret for Høgskolen i Telemark (HiT) tidligere uttalt, med referanse til synspunktet til mindretallet i Ryssdalutvalget:

"Mindretallet foreslår at forvaltningsorganformen skal videreføres men at institusjonenes handlingsrom skal økes ytterligere gjennom tildeling av utvidede fullmakter (uavhengige forvaltningsorganer med lovfestede fullmakter). Staten skal eie institusjonene, og sentrale myndigheter skal fremdeles ha muligheter til å foreta nødvendig nasjonal koordinering og

styring for å sikre en god regional utvikling og fornuftig anvendelse av statlige ressurser. Ingen gruppe skal alene ha flertall i styret. Interne medlemmer skal velges som nå, og eksterne medlemmer skal oppnevnes. Rektor skal fortsatt velges og være styrets leder. Delt toppledelse, med rektor som faglig leder og direktør som administrativ leder, skal som nå være hovedmodellen, men med muligheter for institusjoner som ønsker det å velge en enhetlig toppledelsesmodell med åremålstilsatt rektor, som trer ut av styret. Styrets leder velges da blant styrets øvrige medlemmer.

HiT gir sin tilslutning til mindretallets forslag til organisasjonsform, som best balanserer hensynene til institusjonell uavhengighet og samfunnsmessig styring. Ordningen med forvaltningsorgan med lovfestede fullmakter gir etter høgskolens vurdering institusjonene tilstrekkelig handlingsrom til å møte utfordringene..... Det er også høstet gode erfaringer med dagens styresammensetning, og styrets samlede dialog med departementet foregår i styringsdialogmøtene. For øvrig viser mindretallets forslag at mulige endringer av ledelsesstrukturen lar seg gjennomføre også innenfor rammen av forvaltningsorganformen. Eventuell uklar rollefordeling mellom rektor og direktør etter dagens lov lar seg også rette opp av lovgiver innenfor denne rammen."

Forholdet mellom private og offentlige institusjoner

Så langt jeg kan se, er i all hovedsak Ryssdalutvalgets enstemmige tilrådinger fulgt opp på dette området. Om dette uttalte HiT bl.a. følgende i sin høringsuttalelse:

"HiT gir også sin tilslutning til forslaget om at det nå vedtas et felles lovverk for både statlige og private institusjoner. Høgskolen ser det derfor som positivt at et samlet utvalg foreslår bestemmelser om faglige forhold, studentenes rettigheter og plikter, klagerett og klagebehandling, og ansettelse og organisering som er felles for begge typer institusjoner."

Institusjonsbenevnelse

Dette punktet gjelder lovens saklige virkeområde. Ryssdalutvalget foreslo at loven skal gjelde for høyere utdanningsinstitusjoner, dvs. universiteter, vitenskapelige høgskoler og høyskoler. Av lovforslaget framgår det at departementet mener lovens saklige virkeområde bør angis til å være *universiteter og høyskoler* som har akkreditering som universitet, vitenskapelig høgskole eller høyskole. Begrunnelsen er at dette vil framheve at loven ikke bare er en lov for *høyere utdanning*, men for all aktivitet som skjer ved universiteter og høyskoler under loven. I samsvar med Ryssdalutvalget foreslår departementet at *kunsthøgskole* som benevnelse ikke skal inntas i den nye loven, slik det gjøres i dagens lov. Begrunnelsen er at kunsthøgskolene i dag har akkreditering i kategorien *høgskole* og at det dessuten er flere typer av institusjoner som tilbyr kunstutdanning som høyere utdanning, ikke bare kunsthøgskolene i Oslo og Bergen.

I sin høringsuttalelse kommenterte HiT ikke disse spørsmålene særskilt.

Iverksettingstidspunkt

Det er ikke uttrykt eksplisitt i lovproposisjonen når departementet mener at loven skal iverksettes, men det har vært antydning at 1. august 2005 kan være et ønskelig iverksettingstidspunkt. Det ville i så fall sammenfalle med tidspunktet for når dagens funksjonsperiode for rektor/prorektor og styret utgår ved universitetene og de vitenskapelige høgskolene.

Av e-poster høgskolen har mottatt fra Universitets- og høyskolerådet framgår det at Stortingets behandling av loven trolig vil finne sted i Kirke-, utdannings- og forskningskomitéen 8. februar, med innstilling til Stortinget og endelig vedtak i Stortinget i midten av februar. Det framgår også at det vil

kunne bety en utsetting av iverksettingstidspunktet til 1. januar 2006.

Overgangsordning for de statlige høgskolene

Ved de statlige høgskolene utgår som kjent funksjonsperioden for rektor/prorektor og styret 1. august 2007. Det er grunnen til at Universitets- og høgskolerådet ønsker spørsmålet om en eventuell overgangsordning for disse høgskolene spesielt kommentert.

Intern høring

Avdelingene og tjenestemannsorganisasjonene ble invitert til å avgi høringsuttalelser ved notat 28.06.04. Følgende instanser har avgitt uttalelser: Avdeling for allmenne fag, Avdeling for teknologiske fag, Forskerforbundets lokallag ved Høgskolen i Telemark, Norsk sykepleierforbunds lokallag ved Høgskolen i Telemark, og Utdanningsforbundet ved Høgskolen i Telemark. Avdeling for helse- og sosialfag har valgt å avstå fra å uttale seg. Fra Avdeling for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning foreligger ingen tilbakemelding.

Avdeling for allmenne fag ved dekan anser utvidelsen av prinsippet om enhetlig ledelse til også å gjelde høgskoleledelsen som riktig og logisk. Avdelingen understreker imidlertid at en eventuell endring her og styrking av rektors stilling må være forankret i tilstedeværelsen av et sterkt og handlekraftig høgskolestyre, både for å skape balanse i forhold til rektor og for å gi ledelsen av institusjonen den nødvendige legitimitet. Avdelingen mener det er usikkert om dette oppnås ved departementets foreslåtte oppnevning av ekstern styreleder og tre andre eksterne representanter. Avdelingen ønsker ellers at ny lov først bør innføres når nåværende periode avsluttes, med den hovedbegrunnelse at den eksisterende ledelsen - styret inkludert - bør få anledning til å fullføre sine perioder og de prosesser som er startet (ny lederstruktur på avdelings- og instituttnivå og ny strategisk plan).

Avdeling for teknologiske fag ved dekan støtter lovforslaget når det gjelder spørsmålet om enhetlig ledelse på institusjonsnivå. Avdelingen mener ellers at loven, av praktiske årsaker, først bør innføres for de statlige høgskolene fra 1. august 2007 slik at iverksettingstidspunktet er sammenfallende med utløp av funksjonsperioden for de sittende rektorer/prorektorer.

Forskerforbundets lokallag ved Høgskolen i Telemark ønsker primært todelt ledelse på toppnivå, at rektor fortsatt skal være styreleder, og at prorektor skal beholde sin plass i styret. Dersom forslaget går igjennom på dette punktet og det blir enhetlig ledelse, ønsker Forskerforbundets lokallag at loven ikke iverksettes før inneværende valgperiode er over. Forskerforbundet begrunner dette med at HiT de siste årene har gjennomgått store reformer, bl.a. ved å innføre enhetlig ledelse på avdelings- og instituttnivå, og at erfaringer bør høstes før nye endringer gjennomføres. Dagens ledere bør, etter Forskerforbundets oppfatning, dessuten slutføre arbeidet med ny strategisk plan og begynne gjennomføringen av planen. Forskerforbundet kommenterer ellers spørsmålet om rektor bør velges eller ansettes. Forskerforbundets syn her er at siden det også ved valg åpnes for eksterne kandidater, vil en ansettelsesprosess være mer gjennomgående og ryddig for alle kandidater.

Norsk sykepleierforbunds lokallag ved Høgskolen i Telemark uttaler at rektor og prorektor fortsatt bør være medlemmer av styret, med rektor som styrets leder. Sykepleierforbundet ønsker også opprettholdelse av dagens ordning med todelt ledelse på institusjonsnivå og med fortsatt valg av rektor av og blant de ansatte. Dersom Regjeringens forslag blir vedtatt, mener lokallaget at det er ønskelig med en overgangsordning for de statlige høgskolene frem til 1. august 2007, når dagens valgperiode utgår, slik at den nye loven først bør iverksettes fra dette tidspunktet for disse institusjonene.

Utdanningsforbundet ved Høgskolen i Telemark gir i sin høringsuttalelse tilslutning til mindretallet i Ryssdalutvalget, som peker på det uheldige i en ledelse valgt utenfra og viser til at nåværende modell

med styresammensetning, der ingen gruppe har flertall, også etter institusjonenes egne oppfatninger er velfungerende. Forbundet ser det ellers som en fordel at dagens ordning med en rektor og en direktør opprettholdes, og mener at mulige rolleklarheter bør nedfelles innenfor gjeldende lovrammer.

Vurdering

I sin høringsuttalelse bør HiT kommentere ledelsesreformen, iverksettingstidspunktet og overgangsordninger.

Styret har i sine tidligere høringsuttalelser om Mjøsutvalgets innstilling og om Ryssdalutvalgets innstilling gitt sin tilslutning til en todelt ledelsesstruktur på institusjonsnivå. Hovedbegrunnelsen har vært at rektors muligheter til å utøve faglig ledelse blir svekket når vedkommende også skal ha ansvaret for den administrative virksomheten. Flertallet av de interne høringsinstansene fastholder fremdeles dette synspunktet. Etter samråd med rektor, har jeg kommet til at styret i sin høringsuttalelse bør formidle dette som sitt prinsipale syn, men samtidig gi uttrykk for at det kan gis subsidiær støtte til Regjeringens forslag til ledelsesreform, slik saken har utviklet seg. Vedlagte utkast av 09.08.04 til høringsuttalelse til Universitets- og høyskolerådet om ny lov om universiteter og høyskoler er utformet med det som grunnlag.

Alle interne høringsinstanser som har uttalt seg, gir uttrykk for et ønske om overgangsordning for de statlige høyskolene med 1. august 2007 som iverksettingstidspunkt dersom Regjeringens forslag til ledelsesreform blir vedtatt av Stortinget. I utkastet til høringsuttalelse er dette synspunktet innarbeidet. Begrunnelsen som gis, er at slikt iverksettingstidspunkt best vil ivareta behovet for kontinuitet i styringen og ledelsen av de statlige høyskolene i en viktig utviklingsperiode for disse institusjonene.

For øvrig viser jeg til utkastet.

Tilråding

Jeg tilrår at styret gjør slikt vedtak:

Styret vedtar å sende høringsuttalelse til Universitets- og høyskolerådet om ny lov om universiteter og høyskoler i samsvar med utkast av 09.08.04.

Nils Røttingen
høgskoledirektør

Vedlegg:

Utkast av 09.08.04 til høringsuttalelse til Universitets- og høyskolerådet om ny lov om universiteter og høyskoler